

Oleksandr Panasiuk, Postgraduate Student
*Education and Research Institute of Business,
Economics and Management of
Sumy State University
Sumy, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-650-8-33>

**THE ROLE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES
IN THE TRANSFORMATION OF BUSINESS PROCESSES
OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES
IN THE CONDITIONS OF POST-WAR
ECONOMIC RECONSTRUCTION**

**РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ
МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ
ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ**

Умови післявоєнної відбудови економіки України характеризуються високим рівнем невизначеності, структурними деформаціями ринків, обмеженістю ресурсів та необхідністю оперативного відновлення господарської діяльності. У такому середовищі малі і середні підприємства виконують системоутворюючу функцію у забезпеченні економічної стабільності, зайнятості населення та регіонального розвитку. Водночас традиційні бізнес-процеси МСП демонструють низький рівень адаптивності до нових викликів, що зумовлює потребу їх трансформації.

Інноваційні технології виступають провідним інструментом модернізації бізнес-процесів МСП, охоплюючи цифрові, інформаційно-аналітичні, автоматизовані та енергоефективні рішення. Їх застосування забезпечує підвищення операційної ефективності, оптимізацію витрат, прозорість управлінських процедур та зростання стійкості підприємств до зовнішніх дестабілізуючих чинників. Упровадження інновацій формує передумови для переходу від фрагментарних управлінських підходів до процесно орієнтованих і гнучких бізнес-моделей.

У контексті відновлення виробничих і логістичних ланцюгів, цифровізації економічної діяльності та розширення доступу МСП до національних і міжнародних ринків інноваційні технології сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємств і узгодженню їх діяльності з європейськими стандартами господарювання. У зв'язку з цим дослідження ролі інноваційних технологій у трансформації бізнес-процесів малих і середніх підприємств в умовах післявоєнної відбудови економіки України є актуальним з позицій теорії та практики економічного розвитку.

У післявоєнний період функціонування малих і середніх підприємств відбувається в умовах порушених виробничих, логістичних та інформаційних зв'язків, обмеженого доступу до матеріальних ресурсів і підвищених ризиків операційних збоїв. За таких обставин операційна стійкість МСП визначається здатністю підприємств підтримувати безперервність ключових бізнес-процесів, швидко відновлювати діяльність після зовнішніх потрясінь та адаптувати внутрішні управлінські механізми до нестабільного середовища. Цифровізація в цьому контексті розглядається як системний інструмент трансформації процесів управління, обліку, координації та контролю діяльності підприємств.

Сучасні іноземні дослідження підтверджують, що цифрові технології відіграють визначальну роль у підвищенні стійкості бізнесу в кризових умовах. Так, Е. Брінйолфсон у роботах, присвячених цифровій трансформації підприємств, наголошує, що впровадження ERP-систем, хмарних платформ та цифрових інструментів управління даними змінює саму архітектуру бізнес-процесів, забезпечуючи їх більшу прозорість, керованість та адаптивність до зовнішніх шоків. Учений підкреслює, що цифрові технології підвищують організаційну гнучкість підприємств за рахунок швидкого доступу до інформації та скорочення часу ухвалення управлінських рішень, що є критичним у періоди економічної нестабільності [2].

Подібну позицію поділяють експерти Організації економічного співробітництва та розвитку, які у своїх аналітичних звітах останніх років зазначають, що цифровізація дозволяє малим і середнім підприємствам компенсувати втрати фізичної інфраструктури шляхом переходу до хмарних сервісів, дистанційних форм управління та електронного документообігу. Застосування таких рішень знижує залежність бізнесу від локального розміщення

ресурсів і забезпечує функціонування підприємства навіть у разі обмеженого доступу до офісних чи виробничих потужностей [4].

З позицій авторського підходу цифровізація МСП у післявоєнних умовах доцільно розглядати як процес формування нової моделі операційної стійкості, заснованої на цифрових потоках даних, автоматизованих процедурах та децентралізованому управлінні. Впровадження ERP-систем дозволяє інтегрувати фінансові, виробничі та логістичні процеси в єдине інформаційне середовище, що знижує ймовірність управлінських помилок і підвищує контроль за використанням ресурсів. Хмарні сервіси забезпечують масштабованість бізнесу та зменшують капітальні витрати на IT-інфраструктуру, що є критичним для МСП в умовах обмеженого інвестиційного потенціалу. Електронний документообіг скорочує часові та транзакційні витрати, підвищує юридичну визначеність операцій і сприяє збереженню інституційної пам'яті підприємства.

Післявоєнна трансформація економіки України супроводжується зростанням вартості ресурсів, дефіцитом кваліфікованої робочої сили та необхідністю підвищення продуктивності господарської діяльності в умовах обмежених фінансових можливостей. Для малих і середніх підприємств ці виклики посилюються через високу частку операційних витрат і залежність від ручних, малостандартизованих процесів. У такому контексті автоматизація бізнес-процесів розглядається як інструмент оптимізації внутрішніх операцій, спрямований на зниження транзакційних витрат, раціоналізацію використання ресурсів та підвищення ефективності управління.

У працях провідних іноземних дослідників автоматизація визначається як один із ключових факторів зростання продуктивності підприємств у періоди структурних змін економіки. Зокрема, американський науковець Т. Давенпорт, досліджуючи управління бізнес-процесами та цифрову автоматизацію, зазначає, що впровадження автоматизованих рішень у фінансах, логістиці та управлінні персоналом дозволяє підприємствам скоротити непродуктивні витрати часу, зменшити кількість помилок та підвищити узгодженість управлінських рішень. На його думку, автоматизація сприяє переходу від реактивного управління до проактивного, заснованого на стандартизованих процедурах і даних [3].

Суттєвий внесок у наукове осмислення впливу автоматизації на ефективність підприємств зробив також Д. Аджемоглу. У дослідженнях останніх років він підкреслює, що автоматизація

рутинних операцій у виробництві та адміністративних процесах дозволяє перерозподілити трудові ресурси на більш складні та креативні завдання, підвищуючи загальну продуктивність праці. Водночас науковець наголошує, що для малих і середніх підприємств автоматизація є не заміщенням праці, а механізмом підвищення ефективності її використання за умов дефіциту кадрів [1].

З позицій авторського підходу автоматизацію бізнес-процесів МСП у післявоєнний період доцільно розглядати як інструмент структурної оптимізації діяльності підприємств. У фінансовій сфері автоматизовані системи обліку та бюджетування забезпечують зниження витрат на обробку інформації, підвищення точності фінансових розрахунків і своєчасність управлінської звітності. В логістиці автоматизація процесів планування постачання та управління запасами дозволяє скоротити витрати зберігання та мінімізувати втрати, пов'язані з перебоями в ланцюгах постачання. У виробництві використання автоматизованих технологій сприяє стабілізації якості продукції та зниженню питомих витрат на одиницю випуску. В управлінні персоналом автоматизація кадрових процесів зменшує адміністративне навантаження та підвищує прозорість управління трудовими ресурсами.

Отже, умови післявоєнної відбудови економіки зумовлюють необхідність трансформації бізнес-процесів малих і середніх підприємств з метою підвищення їх стійкості та ефективності. За таких обставин інноваційні технології виступають системним чинником модернізації діяльності МСП, спрямованої на адаптацію до нестабільного зовнішнього середовища та ресурсних обмежень.

Література:

1. Acemoglu D., Restrepo P. Artificial Intelligence, Automation and Work. *Journal of Economic Perspectives*. 2020. Vol. 34. No. 1. P. 197–218.
2. Brynjolfsson E., McAfee A. *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies*. New York: W. W. Norton & Company, 2021. 336 p.
3. Davenport T. H. *Process Innovation: Reengineering Work through Information Technology*. Boston: Harvard Business School Press, 2020. 337 p.
4. OECD. *The Digital Transformation of SMEs*. Paris: OECD Publishing, 2021. 164 p.